

Iesākumā bija Vārds

(Tēzes zinātnieku un teologu tikšanās reizei Lutera akadēmijā 2006. gada 31. martā plkst. 17.00.)

Ar saviem dzīves maldiem nemeklējiet nāvi,
ar saviem roku darbiem
neatsauciet iznīcību!
Nedz nāvi Dievs ir radījis,
nedz dzīvo bojāejā baudu rod,
jo esamībai radījis Viņš visu.
Kas pasaulē radīts, viss kalpo dzīvībai,
nav iznīcības indes tajā, kas ir radīts,
virs zemes nav mirušo valstības,
jo nemirstīgs ir taisnīgums.
(Sal. gudr. 1:12–15)

I. Svēto Rakstu mācības par patieso Dievu (teodicejas) centrālais jautājums ir jautājums par Dievu kā visa Radītāju.

Jer. 10: “10 Bet Tas Kungs patiesi ir Dievs, Viņš ir dzīvais Dievs un mūžīgais ķēniņš, zeme dreb no Viņa dusmām, un tautas nevar pastāvēt Viņa bardzībā.

11 *Tā jums tiem būs sacīt: "Tiem dieviem, kas nav radījuši debesis un zemi, jāpazūd no zemes un apakš debess!"*

12 *Viņš, Tas Kungs, radīja zemi ar Savu spēku, lika stiprus pamatus pasaules ēkai ar Savu gudrību un izplēta pār visu debesis ar Savu atziņu.”*

Rm. 1: “18 Dieva dusmība no debesīm parādās pār visu cilvēku bezdievību un netaisnību, kas savā netaisnībā apslāpē patiesību.

19 Jo, *ko par Dievu var zināt, tas viņiem ir atklāts: Dievs pats viņiem to atklājis.*

20 *Kopš pasaules radīšanas Viņa neredzamās īpašības, gan Viņa mūžīgais spēks, gan Viņa dievišķība, ir skaidri saredzamas Viņa darbos, tāpēc viņiem nav ar ko aizbildināties.*

21 Jo, zinādami Dievu, viņi to nav turējuši godā kā Dievu un Viņam nav pateikušies, bet savos spriedumos krituši nīcības gūstā un savā sirds neprātā iegrimuši tumsā.

22 *Saukdami sevi par gudriem, tie kļuvuši ģeķi*

23 *un apmainījuši neiznīcīgā Dieva godību pret iznīcīgam cilvēkam un putniem, lopiem un rāpuļiem līdzīgiem tēliem.”*

II. Dievs ir visa Radītājs; ir tikai divas realitātes: Radītājs un radība, ko Viņš ir radījis.

Jes 66:2: “*Visu pasaules visumu taču ir radījusi Mana roka, un tā ir cēlies viss, kas pasaulē pastāv, saka Tas Kungs.*”

Jņ. 1: “1 Iesākumā bija Vārds, un Vārds bija pie Dieva, un Vārds bija Dievs.
2 Tas bija iesākumā pie Dieva. 3 *Caur Viņu viss ir radies, un bez Viņa nekas nav radies, kas ir.*”

Luters: “..tas, kas nav radība, tam ir jābūt Dievam. Jo ārpus Dieva un Viņa radības nekā cita nav. Tāpēc mēs no šī .. teksta mācāmies, ka Dieva Vārdam, kas bija iesākumā un caur ko *visas* lietas tika radītas un nosauktas [sauktas vārdā], ir jābūt mūžīgajam Dievam, nevis radībai.”¹

Rm. 11: “36 *No Viņa, caur Viņu, uz Viņu visas lietas.* Viņam lai gods mūžīgi! Āmen.”

III. Dievs ir visa Radītājs no nekā ar savu Vārdu (*creatio ex nihilo*); secinājums – radītās pasaules pamats ir Dievā, un šis pamats ir garīgs, nevis fizikāls.

Jņ. 1: “1 *Iesākumā bija Vārds* (λογος), un Vārds bija pie Dieva, un Vārds bija Dievs.
2 Tas bija iesākumā pie Dieva. 3 *Caur Viņu viss ir radies, un bez Viņa nekas nav radies, kas ir.*”

Kol. 1: “13 Viņš mūs ir izrāvis no tumsības varas un pārcēlis Sava mīļā Dēla valstībā,
14 kurā mums dota pestīšana, grēku piedošana.
15 Jo Viņš ir neredzamā Dieva attēls, visas radības pirmdzimtais;
16 *Viņā radītas visas lietas debesīs un virs zemes*, redzamās un neredzamās, gan troņi, gan kundzības, gan valdības, gan varas. *Viss ir radīts caur Viņu un uz Viņu*,
17 bet Viņš pats ir pirms visa, un *viss pastāv Viņā.*”

2. Pēt. 3:5: “vecos laikos *debesis un zeme ir cēlušās Dieva vārda spēkā* (tw` / tou` qeou` logw/)”

Ebr 11:3: “3 Jo ticībā mēs noprotam, ka *pasaule ir radīta Dieva Vārda spēkā* (rJhvmati qeou`), *ka no neredzamā cēlies redzamais.*”

2. Mak. 7:28: “.. *paskaties uz debesīm un zemi un, redzēdams visu, kas tur ir, saproti, ka to radījis Dievs no nekā*, un tāpat ir radusies cilvēku cilts.”

IV. Saskaņā ar Bībeli Dieva radītajai pasaulei ir divi aspekti, kas atrodas dziļā savstarpējā saistībā – garīgā pasaule un fizikālā pasaule; Bībelē un senajās ticības apliecībās tas izteikts ar vārdiem “debesis un zeme” un “redzamais un neredzamais”.

1. Moz. 1: “1 Iesākumā Dievs radīja *debesis un zemi*. 2 *Bet zeme* bija neiztaisīta un tukša”

Kol. 1: “16 *Viņā radītas visas lietas debesīs un virs zemes*, redzamās un neredzamās, gan troņi, gan kundzības, gan valdības, gan varas. *Viss ir radīts caur Viņu un uz Viņu*”

¹ *Luters M. Ziemsvētku sprediķi. Luterāņu diakonijas institūta apgāds: Jūrmala, 1994. - 47. lpp.*

Ebr 11:3: “3 Jo ticībā mēs noprotam, ka *pasaule ir radīta Dieva Vārda spēkā, ka no neredzamā cēlies redzamais.*”

Nīkajas TA: “Mēs ticam uz vienu Dievu, Tēvu, Visuvaldītāju, *debess un zemes, visa redzamā un neredzamā* Radītāju.”

V. Tāpēc, ka tas pats Vārds ir radījis visu, kas redzams un neredzams, garīgās un fizikālās pasaules pamats ir vienots un pasaule ir vienots veselums (ο{1ο"); vieni un tie paši dievišķie likumi izpaužas visur un uztur visu.

Rm. 11:36: “*No Viņa, caur Viņu, uz Viņu visas lietas.*”

2. Pēt. 3:5, 7: “vecos laikos *debess un zeme ir cēlušās Dieva vārda spēkā* (tw` / tou` qeou` lovgw/).. *Bet tagadējās debesis un tagadējo zemi glabā un uztur tas pats vārds* (tw` / aujtw` / lovgw/)”

Ebr. 1: “1 Dievs vecos laikos daudzkārt un dažādi runājis caur praviešiem uz tēviem, 2 šinīs pēdīgajās dienās *uz mums ir runājis caur Dēlu, ko Viņš ir iecēlis par visu lietu mantinieku, caur ko Viņš arī pasauli radījis.* 3 Tas, *būdams Viņa godības atspulgs un būtības attēls, nesdams visas lietas ar Savu spēcīgo vārdu* (tw` / rJhvmati th`" dunavmew") un izpildījis šķīstīšanu no grēkiem, ir sēdies pie Majestātes labās rokas augstībā;

VI. Nav dažādu atšķirīgu dievišķo likumu komplektu fizikālajai, garīgajai vai morālajai pasaulei; likums ir viens, tas tikai dažādi izpaužas un atklājas attiecīgajā realitātē. Varētu sacīt, ka tas pats dievišķais likums, kas liek akmenim būt akmenim, gaisam būt gaisam un kas liek noritēt visiem procesiem dabā, liek arī nenokaut, nepārkāpt laulību, nemelot, nezagt.

2. Kor. 4:6: “Jo Dievs, kas ir sacījis, lai gaisma aust no tumsības, ir atspīdējis mūsu sirdīs, lai dotu Dieva godības atziņas gaismu Kristus vaigā.”

Lai apzīmētu vienoto likumu, kas ir garīgās un fizikālās pasaules pamatā, Pāvils Vēstulē kolosiešiem 2:8, 20 un Gal. 4:3, 9 lieto īpašu terminu “pasaules pirmspēki” (τα; stoiceia tou` kovsmou). Pāvils to lieto īpašā veidā, kas atšķiras no antīkajā pasaulē izplatītā lietojuma, kur ar šo terminu parasti apzīmēja fizikālos pirmelementus jeb stihijas (piem., zemi, gaisu, uguni, ūdeni). Šajā terminā Pāvils ietilpina gan fizikālās pasaules parādības, gan jūdu un pagānu reliģiju iezīmes, kas saistītas ar dažādu reliģisku rituālu un priekšrakstu ievērošanu, gan arī dievišķo bauslību – tātad, kopumā ņemot, visu, kas vien ir saistīts ar pasaules vienotajām likumsakarībām, vai tās būtu pareizi izprastas vai ne.

Kol. 2:8: “Uzmaniet, ka neviens jūs nesagūsta ar savu filozofiju un tukšu maldināšanu, kas balstās uz cilvēku mācībām un *pasaules pirmspēkiem*, bet ne uz Kristu. [9. Viņā mājā visa Dieva pilnība miesā]”

Kol. 2:20, 21: “Ja nu jūs esat ar Kristu nomiruši *pasaules pirmspēkiem*, ko tad jūs, it kā vēl dzīvodami pasaulē, uzņematies priekšrakstu jūgu, cilvēku baušļus un mācības, kā piemēram: tev nebūs aizskart, tev nebūs baudīt, tev nebūs pieskarties!”

Gal. 4:3–5: “Tā arī mēs, kad nebijām pieauguši, bijām *pasaules pirmspēku* kalpībā. Bet, kad laiks bija piepildījies, tad Dievs sūtīja Savu Dēlu, dzimušu no sievas, noliktu zem bauslības, lai izpirktu tos, pār kuriem valdīja bauslība, ka mēs iegūtu bērnu tiesības.”

Gal. 4:8–10: “Gan toreiz jūs, Dievu nepazīdami, kalpojāt tiem, kas pēc būtības nav dievi. Bet tagad, kad jūs Dievu esat atzinuši vai, labāki sakot, kad Dievs jūs ir atzinis, kā tad jūs atkal atgriezāties pie nespēcīgajiem un nabadzīgajiem *pirmspēkiem* un tiem atkal no jauna gribat kalpot? Jūs cienījat dienas, mēnešus, gadus un laikus.”

VII. Tā kā fizikālā pasaule un tās izzināšana pamatojas garīgajā pasaulē un tās izzināšanā (jo nav fizikas bez metafizikas, nav teorijas bez metateorijas – vai nu formulētā vai tikai intuitīvā veidā) un tās abas nosaka viens likums, tad fizikālās pasaules pamatota un patiesa izzināšana (teorija) un izmantošana (prakse) nav iespējama bez garīgās pasaules pamatotas un patiesas izzināšanas (atklāsme) un izmantošanas (morāle); no tā izriet, ka zinātne nevar būt ārpus reliģijas un morāles, bet patiesa zinātne – ārpus patiesas reliģijas un morāles.

Šo fizikālās pasaules izziņas procesu, reliģijas un morāles likumsakarību vienotību Pāvils negatīvā veidā atklāj Vēstulē romiešiem:

“18 Jo Dieva dusmība no debesīm parādās pār visu cilvēku bezdievību un netaisnību, kas savā netaisnībā apslāpē patiesību.

19 Jo, ko par Dievu var zināt, tas viņiem ir atklāts: Dievs pats viņiem to atklājis.

20 Kopš pasaules radīšanas Viņa neredzamās īpašības, gan Viņa mūžīgais spēks, gan Viņa dievišķība, ir skaidri saredzamas Viņa darbos, tāpēc viņiem nav ar ko aizbildināties.

21 Jo, zinādami Dievu, viņi to nav turējuši godā kā Dievu un Viņam nav pateikušies, bet savos spriedumos krituši nīcības gūstā un savā sirds neprātā iegrimuši tumsā.

22 Saukdami sevi par gudriem, tie kļuvuši ģeķi

23 un apmainījuši neiznīcīgā Dieva godību pret iznīcīgam cilvēkam un putniem, lopiem un rāpuļiem līdzīgiem tēliem.

24 Tāpēc Dievs viņus viņu sirds kārtībā nodevis izvīrtībai, kurā viņi paši sākuši sagandēt savas miesas,

25 tāpēc ka viņi dievišķo patiesību apmainījuši pret meliem un sākuši dievināt un pielūgt radību, atstājot novārtā Radītāju, kas ir augsti teicams mūžīgi, āmen.

26 Tāpēc Dievs viņus nodevis apkaunojošās kaislībās: sievietes apmainījušas dabisko dzimumu kopdzīvi ar pret dabisko.

27 Tāpat arī vīrieši, atmezdami dabisko kopdzīvi ar sievieti, cits pret citu iekaisuši savā iekārē, piekoptami netiklību, vīrietis ar vīrieti, paši saņemdami sodu par savu maldīšanos.

28 Tad nu tāpat, kā viņi nav turējuši cieņā viņiem doto Dieva atziņu, Dievs sagandējis viņu prātu, ka viņi dara to, kas neklājas.

29 Tie piepildījuši savu dzīvi ar visādiem netikumiem: netaisnību, samaitātību, iekāri, ļaunumu, skaudību, slepkavību, ķildām, krāpšanu, ļaunprātību, mēlnesību, 30 kļuvuši par neslavas cēlājiem, Dieva nicinātājiem, nekauņām, augstprāšiem, lielībniekiem, ļauna izdomātājiem, vecākiem nepaklausīgiem,

31 bezprātīgiem, neuzticamiem, cietsirdīgiem, nežēlīgiem.

32 Pazīdami Dieva taisnību, ka tie, kas tādas lietas dara, ir pelnījuši nāvi, viņi tomēr ne vien paši tā dara, bet vēl priecājas par tiem, kas tā dzīvo.”